

Aluehallintovirasto

Länsi- ja Sisä-Suomi

Päätös

Nro 263/2019

Dnro LSSAVI/10935/2018

13.11.2019

ASIA Patajoen pienvenereitin rakentamista koskeva hallintopakko, Jämsä

HAKIJAT Antti Kivelä
Kalle Virtanen (Vanhaselän osakaskunnan puheenjohtaja)
Sami Rantanen (Patalahden Apaja osakaskunta)

VASTAPUOLI Jämsän kaupunki

HALLINTOPAKKOHAKEMUS

Antti Kivelä, Kalle Virtanen (Vanhaselän osakaskunnan puheenjohtaja) ja Sami Rantanen (Patalahden Apaja osakaskunta) vaativat aluehallintovirastoon 29.11.2018 saapuneessa hakemuksessa, että Jämsän kaupunki veloitetaan rakentamaan Patajoen pienvenereitin rakentamista koskevien lupapäätöksiin mukaiset rakennelmat viipymättä annettujen lupaehtojen mukaisiksi. Samalla vaaditaan, että Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto asettaa Jämsän kaupungille tuntuvaan uhkasakon kanavatöiden saattamiseksi annettujen vesilupien mukaisiksi. Viimeisen luvan lupamääräyksen 10 mukaan työt tuli tehdä valmiiksi 16.11.2009 mennessä. Jämsän kaupungin tekninen lautakunta on keskeyttänyt rakentamisen 10.4.2008. Sen jälkeen hanke on jäänyt sen hetkiseen kuntoon eikä se täytä vesiluvassa sille asetettuja ehtoja.

Perustelut

Kanavahankkeen nykyinen tila loukkaa yleistä ja yksityistä etua. Kanavan nykyinen rakenne on luvan ehtojen vastainen eli se rikkoo siten vesilakia, joka edustaa yleistä etua. Kunnostetun väylän/kanavan piti alkuperäisen luvan ehtojen mukaan edistää allekirjoittaneiden yritysten ja yhteisöjen liike- ja harrastustoimintaa siten, että se mahdollistaa moottoriveneliikenteen väylässä molempiin suuntiin esteettä (näin ei ole nyt asian laita). Vapaa liikkuminen veneellä tai moottoriveneellä ei ole mahdollista, koska uoma on padottu umpeen kivipadolla. Pohjapatoa ei ole rakennettu, vaan sen sijaan on rakennettu kivistä pato, jonka harja on vedenpinnan yläpuolella. Edellä mainittu pato estää kalojen nousun kutemaan Päijänteeltä Patalahteen ja sen seurauksena kalansaaliit ovat romahtaneet (sitä on ihmetelty paikallislehdissä). Kanavarakennelma ei ole sen mukainen kuin se esitettiin asianosaisille, mm. naapurille ja kalastusosuuskunnille. Mikäli hanke olisi esitetty asianosaisille

nykyisessä muodossa, he eivät olisi sitä hyväksyneet. Vahinkoa, joka on aiheutunut kaloille ja Patajoen rapukannalle, ei ole korvattu mitenkään, vaikka luvassa/luvissa on sellainen ehto/määräys.

Kulkusyvyyys ei toteudu eikä sulkua tai pohjapatoa ole rakennettu lupaehtojen mukaisesti. Odotuslaitureita ei ole rakennettu. Myöhemmin Jämsän kaupunki ja Keski-Suomen ELY-keskus ovat todenneet, että koska joella ei ole voinut aiemmin liikkua, niin siihen voidaan tehdä pato, joka entisestään vaikeuttaa liikkumista. Tämä on täysin ristiriitaista ja vesilain vastaista. Kaupungilla ei ole oikeutta katkaista väylää pintapadolla eikä sellaiselle ole edes haettu lupaa. Päätöksien lupaehdossa 8 todetaan, että ”Mikäli tässä päätöksessä tarkoitettu toimenpiteistä aiheutuu vahingollinen seuraus, jota nyt ei ole edellytetty, voi edunmenetyksen kärsinyt tai yleisen edun vaatiessa asianomainen viranomainen saattaa asian vesilain 2 luvun 27 §:n 2 momentissa säädetyssä ajassa lupapäätöksen lainvoiman estämättä ympäristölupaviraston käsiteltäväksi siinä järjestyksessä kuin hakemusasioista on vesilaissa säädetty.” Määräys astuu voimaan, koska hanke ei täytä sille asetettuja vesilain mukaisia ehtoja eikä ole vesilain mukainen.

Jämsän kaupunki ja Keski-Suomen ELY-keskus eivät ole lukuisista vaatimuksista ja pyynnöistä huolimatta halunneet saattaa hanketta loppuun, vaan ovat vastustaneet näitä vaatimuksia. He ovat esittäneet perusteluita, jotka eivät ole vesilain mukaisia eivätkä näin ollen täytä lupaehtoja.

Eräässä vastauksessaan Keski-Suomen ELY-keskus on sanonut, että vesilupa oli voimassa 16.11.2009 saakka eikä sille ole haettu jatkoaikaa. Samassa vastauksessa todetaan, että Jämsän teknisen lautakunnan päätöksellä 10.4.2008 hankkeen toteuttaminen on keskeytetty. Samalla todetaan, että Jämsän kaupunginhallitus ei ole myöntänyt vuodelle 2009 hankkeen loppuunsaattamiseen tarvittavia määrärahoja. Samalla todetaan, että kukaan ei ole hakenut muutosta tähän kaupunginhallituksen päätökseen.

On ilmeistä, että sen enempää Keski-Suomen ELY-keskus kuin Jämsän kaupunkikaan eivät tunne ja/tai ymmärrä vesilain säännöksiä tältä osin. Vesilaki ei tunne vanhentumisen käsitettä. Tätä hanketta koskevat vesiluvat ovat kaikkine ehtoineen edelleen voimassa. Se, että työt eivät ole 16.11.2009 mennessä valmistuneet eivät suinkaan mitätöi tai kumoa luvan voimassaoloa, ehtoja tai vaatimuksia. Jämsän kaupungin teknisen lautakunnan 10.4.2008 eikä Jämsän kaupunginhallituksen päätökset eivät vaikuta mitään vesiluvan voimassaoloon, ehtoihin tai vaatimuksiin. Huolimatta siitä, että onko joku hakenut tai ollut hakematta muutosta päätökseen. Vesilain pykälät ja ko. lupapäätöksen ehdot koskevat Keski-Suomen ELY-keskusta ja Jämsän kaupunkia riippumatta siitä, mitä kaupungin poliittinen päätöksentekokoneisto päättää.

Vesilaki ei tunne vanhenemista. Lupa ei ole vanhentunut, mutta sitä vastoin töitä ei ole saatettu loppuun luvan ehtojen mukaisesti. Lupa on edelleen voimassa ja sitä on rikottu.

Keski-Suomen ELY-keskus on laiminlyönyt tehtävänsä, kun se ei ole vaatinut kaupunkia saattamaan rakennustyötä loppuun ja luvan mukaiseksi. Jämsän

kaupunki on myös laiminlyönyt velvoitteensa, kun ei ole tehnyt työtä valmiiksi ja/tai hankkinut uutta lupaa.

Se, että Jämsän tekninen lautakunta ei ole myöntänyt rahoitusta tai se, että kukaan ei ole hakenut muutosta ao. päätökseen ei vaikuta asian luvamukaisuuteen mitenkään.

Vesilaki ja kyseessä oleva lupa kaikkine ehtoineen on lautakunnan ja kaupungin toimivallan ulkopuolella. Vain aluehallintovirasto, hallinto-oikeus ja korkein hallinto-oikeus voivat tehdä päätöksiä luvan suhteen sen sisällön osalta.

On ilmeistä, että hankkeen valmistelu, esisuunnittelu sekä suunnittelu ja toteutus on suoritettu kehnosti. Sille on haettu viisi kertaa vesilupaa, hanke on jätetty kesken ja kaiken lisäksi kulkuväylä on tukittu luvattomalla ja lainvastaisella kivisellä pintapadolla.

Kaupungin on saatettava hanke loppuun tarvittaessa vaikka uhkasakon voimalla tai sitten haettava kokonaan uutta lupaa, josta kaikki asianosaiset voivat (mm. allekirjoittaneet) voivat lausua vaateensa lupaviranomaiselle ennen lupapäätöksen tekemistä.

Lisäksi hakijat viittaavat hallintolain 8 ja 23 §:iin koskien hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa, kysymyksiin ja tiedusteluihin vastaamista sekä hallintoasian käsittelyn viivytyksettömyyttä.

Hakemukseen on liitetty seuraavat asiakirjat:

1) Keski-Suomen ELY-keskuksen päiväämätön vastaus Tapio Öhmanille

Keski-Suomen ELY-keskus on laatinut seuraavan koosteen Jämsän Patajoen pienvenereittihankkeesta:

Hankkeen taustaselvitykset ym. (mm. vesiuoman kulkukelpoisuus)

-Asukaskannanotto (Kivelä 27.5.1993)

-"...lapset eivät voi veneellä tai muuten nauttia ympäristöstä."

-Hankkeen ympäristövaikutusselvitys (Jämsän kaupunki, LT-Jyväskylä Oy, laadittu 1996)

-Patajoki on monin paikoin umpeen kasvanut 1,7 km:n pituinen joki, joka laskee Päijänteen länsirannalle

"...paikoin veden määrä on kesäaikaan niin vähäinen, että mm. souteleminen on mahdotonta"

-Toimenpiteet Patajoen parantamiseksi ovat olleet esillä jo 1960-luvun puolivälistä alkaen

-Lehdistötiedote Patajoen pienvenereittisuunnitelman valmistumisesta (laatija Satamatekniikka Oy, DI Seppo Virtanen 24.11.1999)

-"Pahoin kaisloittunut ja lähes umpeen kasvanut Patajoki on nykytilassaan surullinen näky.

-Vettä ei juurikaan näy ja siinä ei voi kalastaa eikä siinä voi soudella"

-Patajoen pienvenereittisuunnitelman päivitys 10.10.2006 (laatija Suomen IP-Tekniikka Oy)

- "Patajoki laskee Patalahdesta Päijänteeseen. Joen pituus on 1,7 km. Joki on tällä hetkellä umpeenkasvanut eikä Patalahdeen ole vesiyhteyttä." (Lähtötiedot s. 3)

Hanketta koskevat vesilain mukaiset luvat

- Hanketta koskevat Itä-Suomen ympäristölupaviraston lupapäätökset
 - alkuperäinen vesilupa 17.10.2000 Nro 51/001
 - luvan muuttamispäätökset:
 - 14.1.2005 Nro 5/05/1
 - 31.1.2007 Nro 12/07/1
 - 24.8.2007 Nro 95/07/1
 - 28.5.2008 Nro 84/08/1

Hankkeen toteutus

- Alkuperäiseen vesilupaan jouduttiin tekemään useita muutoksia työn toteutusongelmien (mm. liikkuvan maaperän ja leudon talven aiheuttamien) vuoksi. Hankkeen toteuttaminen osoittautui erittäin haastavaksi maaperän kaivutöiden osalta. Leuto talvi vuosina 2007-2008 oli estänyt kaivutyöt virkistyskäyttöajan (1.6. - 15.8.) ulkopuolella. Työn tekotapaa olisi jouduttu vaihtamaan kuivaruoppauksesta märkäruoppaukseen, jolloin jo valmis kanavanosa olisi liettynyt ja kulkusyvyys madaltunut. Lisäksi työn loppuun saattaminen olisi edellyttänyt lisämäärärahaa alkuperäissuunnitelmaa kalliimpien työ kustannusten vuoksi.
- Viimeisen luvan lupamääräyksen 10 mukaan työt tuli tehdä valmiiksi 16.11.2009 mennessä.
- Vesilupa oli voimassa 16.11.2009 saakka, sille ei jatkoaikaa haettu

Hankkeen keskeytys

- Jämsän teknisen lautakunnan päätös 10.4.2008, jonka mukaan
 - rakennuttajakonsultin esittämiä vaihtoehtoja maanrakennustöiden loppuunsaattamisesta ei hyväksytty,
 - hankkeeseen käytetään myönnetty määräraha ja urakat lopetetaan sekä vastaanotetaan tehtyjen töiden osalta ja mm. sulku lähialueineen viimeistellään odottamaan hankkeen jatkamista myöhemmin erillisenä urakkana,
 - kukaan ei hakenut muutosta teknisen lautakunnan päätökseen.

2) Oikeusasiamiehen vastaus 21.8.2018 Antti Kivelän tekemään kanteluun

Antti Kivelä arvostelee kantelustaan lähemmin ilmenevillä perusteilla Jämsän kaupungin ja Keski-Suomen ELY-keskuksen menettelyä Jämsän Patajoen kanavahanketta/pienvenerieittihanketta koskevassa asiassa. Jämsän kaupunki haki ja sai luvan Patajoen kanavan rakentamiseen. Työt keskeytyivät ja hanke jäi sillensä. Vahvistus töiden lopulliselle keskeytymiselle saatiin kaupungin teknisen lautakunnan päätöksellä 24.11.2016. Kantelun mukaan Keski-Suomen ELY-keskuksen olisi tullut valvoa töitä ja luvan toteutumista ja ELY-keskus on tältä osin laiminlyönyt tehtävänsä. Työ on jäänyt kesken ja tehtyjen toimenpiteiden seurauksena liikennöinti Patalahdelta Päijänteelle on estynyt. Kante-

lussa viitataan asiaan liittyvään ympäristövaikutusselvitykseen ja todetaan, että kulkuyhteys on ollut ja se on nyt katkaistu. Lupaehtojen mukaan liikennöinti olisi tullut hoitaa kanavarakenteella, jonka runko on valmis ja jonka kaupunki peitti 2016. Kaupunki on toiminut hankkeessa sekä rakennuttajana että valvojana, ja samat kaupungin henkilöt ovat rakennuttaneet ja valvoneet työtä. Kantelun mukaan Patajoki on nyt padottu vesilain vastaisesti. Kantelussa pyydetään oikeusasiamiestä tutkimaan asia ja vaatimaan asian saattamista lainmukaiseen tilaan.

Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 3 §:n 1 momentin mukaan oikeusasiamies tutkii kantelun, jos sen kohteena oleva asia kuuluu hänen laillisuusvalvontaansa ja on aihetta epäillä, että valvottava on menetellyt lainvastaisesti tai jättänyt velvollisuutensa täyttämättä taikka jos oikeusasiamies muusta syystä katsoo siihen olevan aihetta.

Pykälän 2 momentin mukaan oikeusasiamies ryhtyy hänelle tehdyn kantelun johdosta niihin toimenpiteisiin, joihin hän katsoo olevan aihetta lain noudattamisen, oikeusturvan tai perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta.

Kantelun johdosta on oltu yhteydessä Keski-Suomen ELY-keskukseen, josta on lähetetty hanketta koskeva Itä-Suomen ympäristölupaviraston lupapäätös (17.10.2000), luvan muuttamista koskevat päätökset (31.1.2007, 24.8.2007 ja 28.5.2008) ja hankkeeseen liittyvä ympäristövaikutusselvitys sekä kaksi hanketta koskevaa suunnitelmakuva.

Kantelun liitteistä ilmenee, että Jämsän kaupungin tekninen lautakunta antoi päätöksellään 24.11.2016 (§ 167) kaupungin vastauksen kesken jäänyttä kanavahanketta koskevaan Antti Kivelän kyselyyn. Vastauksessa todettiin muun muassa, että alkuperäiseen vesilupaan oli tehty useita muutoksia liikkuvan maaperän ja leudon talven aiheuttamien ongelmien vuoksi. Hankkeen toteuttaminen oli osoittautunut erittäin haastavaksi maaperän kaivutöiden osalta. Leuto talvi vuosina 2007-2008 oli estänyt kaivutyöt virkistyskäyttöajan ulkopuolella ja työt olisi jouduttu tekemään märkäruoppauksena, jolloin jo valmis kanavanosa olisi liettyntä ja kulkusyvyys madaltunut. Lisäksi työn loppuun saattaminen olisi edellyttänyt lisämäärärahaa. Lautakunta oli 2008 päättänyt, että urakat lopetetaan ja vastaanotetaan tehtyjen töiden osalta, ja mm. sulkua lähialueineen viimeistellään odottamaan hankkeen jatkamista myöhemmin. Keski-Suomen ympäristökeskus ja sittemmin ELY-keskus oli hyväksynyt työt tehdyiltä osin. Valtuusto ei myöntänyt vuodelle 2009 hankkeen loppuunsaattamiseen tarvittavia määrärahoja. Vastauksen mukaan tekninen lautakunta on noudattanut valtuuston tahtoa. Hanke odottaa loppuun saattamista, mutta ei ole priorisointijärjestyksessä karkisijoilla. Hanke edellyttää uutta suunnittelua, ympäristöselvityksiä ja luvitusta. Päijänrannan rakentuminen ja satamahanke saattavat vaikuttaa siten, että kanavaa ei välttämättä enää suunnitellussa mittakaavassa tarvita. Vastauksen mukaan pienveneille riittävä kulkuyhteys Patalahdelta Päijänteelle on järjestettävä tulevaisuudessa, mutta tällä hetkellä kaupungin talous ei anna siihen mahdollisuutta.

Teknisen lautakunnan päätöksellä 24.11.2016 annetun vastauksen osalta apulaisoikeusasiamies totesi, että Patajoen kanavahankkeessa ei ole kysymys kaupungille lakisääteisesti kuuluvasta (pakollisesta) tehtävästä tai velvoitteesta. Tuollaisen hankkeen yhteydessä kaupungilla on varsin laaja harkintavalta sen päättäessä hankkeeseen ryhtymisestä, sen toteuttamisesta tai mahdollisesta keskeyttämisestä tai lopettamisesta. Harkintaan sisältyy kunnallispoliittista tarkoituksenmukaisuusharkintaa. Käytettävissä olevien asiakirjojen perusteella apulaisoikeusasiamies katsoi, että tekninen lautakunta on hanketta koskevaan Kivelän kyselyyn annetusta vastauksesta päättäessään ratkaissut asian sille kuuluvan harkintavallan rajoissa. Hanketta koskevassa kaupungin toiminnassa ei apulaisoikeusasiamiehen mukaan ole kantelun perustella ilmennyt aihetta epäillä sellaista oikeusasiamiehen toimenpiteitä edellyttävää lainvastaista menettelyä, että kaupungin menettelyä olisi lain noudattamisen, oikeusturvan tai perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta tarpeen enemmälti tutkia.

Teknisen lautakunnan vastauksen jälkeen Antti Kivelä lähetti Keski-Suomen ELY-keskukselle vesilain valvonta-asiaan liittyvän toimenpidepyynnön. Kivelä pyysi (asianosaisen ominaisuudessa) Keski-Suomen ELY-keskusta valvontaviranomaisena ryhtymään vesilain 14 luvun 2 §:n mukaisiin toimenpiteisiin hankeasian korjaamiseksi ja vesireitin avaamiseksi liikenteelle. Kivelän mukaan Patajoki oli padottu, mistä aiheutui vesilain 3 luvun 2 §:n vastainen tilanne. Rauenneessa lupapäätöksessä tarkoitettu kanava olisi hoitanut asian. Kivelä oli pyytänyt tilanteen korjaamista kaupungilta, joka tunnustaa tarpeen mutta ei aio toimia (Kivelä viittasi kaupungin teknisen lautakunnan vastaukseen 24.11.2016).

Keski-Suomen ELY-keskus antoi Kivelän toimenpidepyynnön johdosta vastauksen kirjeellään 17.1.2017. Vastauksesta ilmenee muun muassa, että ELY-keskuksen näkemyksen mukaan veneliikenne ei ollut mahdollista Patalahden ja Päijänteen välillä Patajoen ruoppaushanketta edeltäneessä tilanteessa uoman mataluuden ja kapeuden vuoksi. Keski-Suomen ELY-keskuksen mukaan Patalahdesta Patajoen kautta Päijänteelle ei ennen hanketta ollut kulkuyhteyttä, kuten pienvenereittiä tai väylää veneliikennettä varten. Patajoen valuma-alueen koon perusteella Patajoki on jokea pienempi virtaavan veden vesistö eli puro. Purossa ei ole valtaväylää. Patajoen pienvenereittihanke olisi avannut vesiyhteyden, mutta koska hankkeen toteutus keskeytettiin vuonna 2008, vesireittiä ei muodostunut. Keski-Suomen ELY-keskuksen mukaan pohjapato rakennettiin estämään vedenpinnan lasku Patalahdessa Päijänteen pinnan tasolle ruoppaushankkeen toteuttamisen jälkeen. Ennen hanketta Patajoen uoma oli Keski-Suomen ELY-keskuksen mukaan niin matala ja ahdas, että vedenpinta pysyi Patalahdessa vakiintuneella tasolla ilman pohjapatoa.

Vastauksessaan Keski-Suomen ELY-keskus katsoi, ettei asiassa ollut kysymys (VL 1 luvun 6 §:ssä tai 3 luvun 3 §:ssä) tarkoitettua vesiväylän sulkemisesta, koska Patajoella ei ole ollut valtaväylää tai vesiliikenneväylää ennen ruoppausta. Keski-Suomen ELY-keskuksen mukaan alueelle jääneistä keskeneräisistä rakennelmista ei ole haittaa tai vaaraa

vesiliikenteelle. Asiassa saadun selvityksen ja ELY-keskuksella olleiden valvontatietojen perusteella Keski-Suomen ELY-keskus katsoi, ettei asiassa ollut tapahtunut sellaista lain tai vesilain mukaisen luvan rikkomista, joka edellyttäisi Keski-Suomen ELY-keskukselta vesilain 14 luvun 2 §:ssä tarkoitettuja toimenpiteitä. Keski-Suomen ELY-keskus totesi myös, ettei sillä vesilain valvontaviranomaisena ollut toimivaltaa vaatia Jämsän kaupunkia jatkamaan keskeneräistä Patajoen pienvenereittihanketta.

Keski-Suomen ELY-keskus on edellä mainituin tavoin antanut Patajoen hankkeen valvontaviranomaisena Kivelän toimenpidepyyntöön vastauksen (17.1.2017) ja esittänyt siitä ilmenevät kannanottonsa käytössään olleiden tietojen perusteella. Keski-Suomen ELY-keskuksen mukaan asiassa ei ole tapahtunut Keski-Suomen ELY-keskuksen toimenpiteitä edellyttävää lainvastaisuutta. Kivelä pitää Patajoen tilannetta vesilain vastaisena ja pyytää oikeusasiamiestä vaatimaan asian saattamista asianmukaiseen tilaan. Kivelän näkemys tilanteesta näyttää perustuvan erityisesti siihen, että hänen käsityksensä mukaan olemassa ollut kulkuyhteys on katkaistu, kun taas Keski-Suomen ELY-keskuksella on tästä toinen käsitys, jonka mukaan vesireittiä ei ole ollut.

Tämän johdosta on syytä todeta, että oikeusasiamiehellä ei ole toimivaltaa antaa viranomaisille sitovia (velvoittavia) määräyksiä niiden tehtävien hoitamisesta. Oikeusasiamiehen tehtävänä laillisuusvalvojana ei myöskään ole tällaisessa asiassa selvittää ja ratkaista erimielisyyden kohteena olevaa kysymystä vesistön kulkukelpoisuudesta ennen hanketta eikä mainittuun kysymykseen liittyen ratkaista vesilain säännöksiä tulkitsemalla kysymystä siitä, voidaanko hankkeen toteuttamistöiden katsoa johtaneen mahdollisen kulkuyhteyden katkeamiseen vesilain vastaisella tavalla. Toimivalta edellä mainittujen kysymysten selvittämiseen ja ratkaisemiseen on aluehallintovirastolla, joka käsittelee mm. vesitalousasioiden erityisasiantuntemusta edellyttäviä lupa- ja hallintopakkoasioita.

Apulaisoikeusasiamiehen mukaan asiassa ei ole ilmennyt aihetta epäillä, että Keski-Suomen ELY-keskus olisi laiminlyönyt hankkeen yhteydessä suoritettujen toteuttamistöiden valvonnan. Siltä osin kuin on kysymys Keski-Suomen ELY-keskuksen valvonta-asiassa Kivelän toimenpidepyyntöön 17.1.2017 antamasta vastauksesta, apulaisoikeusasiamies katsoi, että ELY-keskus on vastauksessaan esittänyt kannanottonsa ja ratkaissut valvonta-asian harkintavaltansa rajoissa.

Selvyyden vuoksi on syytä todeta, että ELY-keskuksen 17.1.2017 antamalla vastauksella ei ole oikeusvoimaisella tavalla sitovasti ja lopullisesti ratkaistu kysymystä Patajoen hankkeen nykytilanteen vesilain mukaisuudesta. Mainitusta vastauksesta riippumatta asianosaisilla näyttää olevan mahdollisuus saattaa tämä kysymys aluehallintoviraston käsiteltäväksi aluehallintovirastoon osoitettavalla kirjallisella hallintopakkohakemuksella ja saada asiassa valituskelpoinen päätös. Tässä kanteluun annettussa vastauksessa ei oteta kantaa siihen, voisiko tuollaisella hakemuksella olla menestymisen mahdollisuuksia.

Edellä esitetyn perusteella kantelu ei ole johtanut toimenpiteisiin.

- 3) Sähköposteja Keski-Suomen ELY-keskuksen ja Antti Kivelän välillä 16.9.2016-28.11.2016 asiaan liittyen. Keski-Suomen ELY-keskus on todennut mm. valvoneensa hankkeen toteutusta ja edellyttäneensä, että myös luvat ovat toteutettujen suunnitelmien ja rakenteiden mukaisia. Hanketta on toteutettu vain myönnettyjen lupapäätösten mukaisina. Rakennettu pohjapato pitää vedenkorkeudet Patalahdessa lainvoimaisen vesiluvan mukaisissa rajoissa eikä hanke ole vesilain vastainen nykyisin kään tehtyjen töiden osalta. Hankkeesta ei aiheudu ympäristöhaittaa. Luvan haltija voi halutessaan hakea vanhentuneeseen vesilupaa jatkoaikaa hankkeen toteuttamiseksi loppuun tai muuttaa vesilupahakemusta tarvittavilta osin ja toteuttaa hankkeen loppuunsaattamisen haluamallaan tavalla lainvoimaisen vesiluvan mukaisena hankkeena.
- 4) Keski-Suomen ELY-keskuksen vastaus Kivelälle 30.11.2016 koskien Patajoen pienvesireitin rakentamishankkeen valvontaa

Kivelä on kysynyt, että katsooko Keski-Suomen ELY-keskus, että rakennuttaja voi todella katkaista liikenneväylän (Patajoki) ilman mitään seureauuksia? Nyt vesiliikenne Patalahdelta Päijänteelle on estynyt, kun pohjapato estää liikenteen ja sulku ei ole valmis. Kivelä pitää kovin erikoisena, jos näin voi toimia. Hänen käsityksensä mukaan vesiväylien yksipuolinen sulkeminen ei pitäisi olla mahdollista ilman voimassa olevaa lupaa. Jos tämä on mahdollista, voiko pohjapadon rakentaa Patajoen yläjuoksulle ilman seuraamuksia.

Vastauksessaan Keski-Suomen ELY-keskus toteaa, että nyt puheena oleva Patalahden pienvenereitin pohjapato liittyy vesitaloushankkeeseen, jolle on saatu Itä-Suomen lupaviraston lupa (ISY-2008-Y-9, 28.5.2008). Tässä hankkeessa tehtävien vesirakentamistoimien luvamukaisuutta Keski-Suomen ELY-keskus on valvonut. Keski-Suomen ELY-keskuksen taholta Kivelälle on kerrottu vesitaloushankkeen valvonasta sekä lähetetty asiaan kuuluvat lupapäätökset ja valvonnan tulokset (sähköposti 16.9.2016) sekä hankkeesta 1.10.2008 tehty lopputarkastusraportti (sähköposti 4.10.2016).

Keski-Suomen ELY-keskuksen Patalahden pienvenereittiä koskevan vesiluvan (ISY-2008-Y-91) mukaisen toiminnan valvonta päättyi jo syksyllä 2008, kun hanketta ei enää jatkettu. Tällä hetkellä Keski-Suomen ELY-keskus ei enää valvo hankkeen vesiluvamukaisuutta, eikä muita hankkeeseen liittyviä prosesseja ole vireillä. Myöskään muita Patalahden pienvenereitin alueeseen liittyviä vesilain valvonta-asioita ei Keski-Suomen ELY-keskuksessa ole vireillä.

Keski-Suomen ELY-keskus toteaa, että Kivelä on katsonut sähköpostiviesteissään ja puhelinkeskustelussa, ettei Keski-Suomen ELY-keskus ole hoitanut valvontavelvollisuuttaan ja ryhtynyt asian vaatimiin toimenpiteisiin (mm. hakenut hallintopakon asettamista). Keski-Suomen ELY-keskus toteaa, että mikäli Kivelä katsoo olevansa asianosainen, on hänellä mahdollisuus saattaa hallintopakkoasia itse vireille Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastossa kirjallisella vireillepanolla vesilain

(587/2011) 14 luvun 14 §:n 1 mom. kohdan 1 nojalla. Edellä mainitussa pykälässä tarkoitettu vireillepano koskee tapauksia, joissa vesilain 14 luvun 4 §:ssä tarkoitettu asia ei ole tullut vireille valvontaviranomaisen aloitteesta. Viranomaisen toimintaan tyytymätön voi myös kannella eduskunnan oikeusasiamiehelle.

- 5) Jämsän kaupungin teknisen johtajan vastaus Kivelälle 12.6.2016 töiden lopettamisesta. Tekninen lautakunta on päättänyt 10.4.2008, että rakennuttajakonsultin esittämiä vaihtoehtoja maanrakennustöiden loppuunsaattamisesta keväällä 2008 ei hyväksytä. Hankkeeseen käytetään myönnetty määräraha ja maanrakennusurakka ja siltaurakka lopetetaan ja vastaanotetaan siltä osin, kun työt en tehty. Sulku ja sen lähialueet sekä mahdollisesti muut alueet viimeistellään odottamaan kanavan rakentamisen jatkamista myöhemmin erillisenä urakkana ja lisäksi lautakunta esittää kaupunginhallitukselle, että varataan määräraha kanavan rakennustöiden loppuun saattamiseen.
- 6) Neljä valokuvaa pato- ja kanavahankkeen tilasta kesällä 2018 (otsikointi hakijoiden).

ASIAA KOSKEVAT PÄÄTÖKSET

- 1) Itä-Suomen ympäristölupavirasto on 17.10.2000 antamallaan päätöksellä nro 51/00/1 myöntänyt Jämsän kaupungille luvan Patajoen pienvenereitin rakentamiseen. Hanke käsittää ruoppauksen ja vesialueen täytön sekä venesulun, pohjapadon ja kahden uuden sillan rakentamisen. Päätöksen mukaan rakennettava pohjapato vaikuttaa Patalahden vedenkorkeuteen siten, että vedenpinnan tavoitetaso $N_{60} + 78,95$ vastaa keskivirtaamatilannetta ja padon johdosta vedenkorkeus pysyy nykyistä vakaampana. Hankkeen tavoitteena on pienvenereitti, joka mahdollistaa perämoottoriveneiden liikenteen Päijänteen ja Patalahden välillä. Rakennettavan sulun hyötypituus on 8,0 m ja leveys 3,0 m ja kulkusyvyys 0,8 m. Sulun eteläpuolelle rakennettavan pohjapadon harjan korkeus on $N_{60} + 78,90$ m. Hanke on yleisen tarpeen vaatima. Luvan saajalle on myönnetty oikeus hanketta varten tarvittaviin toiselle kuuluviin alueisiin lukuun ottamatta aluetta, jonka osalta käytöstä on sovittu erikseen.
- 2) Itä-Suomen ympäristölupavirasto on 14.1.2005 antamallaan päätöksellä nro 5/05/1 muuttanut ympäristölupaviraston päätöksen nro 51/00/1 lupamääräystä 10 siten, että työt on aloitettava 16.11.2007 ja tehtävä valmiiksi 16.11.2009 mennessä.
- 3) Itä-Suomen ympäristölupavirasto on 31.1.2007 antamallaan päätöksellä nro 12/07/1 muuttanut ympäristölupaviraston päätöksen nro 51/00/1 lupamääräyksiä 1 (rakentamista koskevat määräykset), 2 (tarkkailu), 3 (kalatalousmaksu) ja 4 (rapuja koskevat määräykset). Sulun uusi hyötypituus on 9,0 m, leveys 3,4 m ja kulkusyvyys 1,3 m. Patoa koskevaa määräystä ei ole muutettu. Ympäristölupavirasto on myös oikeuttanut luvan haltijan ryhtymään päätöksessä tarkoitettuihin töihin jo ennen päätöksen lainvoimaiseksi tulemistä. Päätöksessä oikeudet toiselle kuuluviin alueisiin, jotka alkuperäisessä päätöksessä nro 51/00/1 on myönnetty, on poistettu,

koska hakija on saanut hankkeessa tarvittaviin alueisiin niiden omistajien suostumukset.

- 4) Itä-Suomen ympäristölupavirasto on 24.8.2007 antamallaan päätöksellä nro 95/07/1 muuttanut ympäristölupaviraston päätöksen nro 51/00/01 luvan myöntämistä koskevan kohdan 1., 4., 5, 6. ja 9. kappaleita sellaisina kuin ne kuuluvat päätöksen nro 12/07/1 (31.1.2007) mukaisesti muutettuina. Pohjapato ja sulku on siirretty aikaisemmasta paikasta paalusta 1370 paalulle 470. Padon ja sulun mitat ja korkeustasot sekä väylän leveys säilyvät voimassa olevan luvan mukaisina. Ympäristölupavirasto on myös oikeuttanut luvan saajan ryhtymään rakennustöihin jo ennen päätöksen lainvoimaiseksi tulemista (töidenaloittamislupa). Muutoksella on ollut Patajoen osakaskunnan suostumus sekä niiden kiinteistönomistajien suostumus, joiden alueisiin muutoksilla saattaisi olla merkitystä.
- 5) Itä-Suomen ympäristölupavirasto on 28.5.2008 antamallaan päätöksellä nro 84/08/1 muuttanut ympäristölupaviraston päätöksen 17.10.2000 nro 51/00/1 luvan myöntämistä koskevan kohdan 1., 2., 4. ja 9. kappaleita sekä lupaehdon 1 toista kappaletta sellaisina kuin ne kuuluvat päätösten 31.1.2007 nro 12/07/1 ja 24.8.2007 nro 95/07/1 mukaisesti muutettuina. Sulun ja pohjapadon sijaintia on muutettu siirtämällä ne aikaisemmasta paikasta paalulta 470 paalulle 520, mutta niiden koko ja korkeustaso pysyvät aikaisemman luvan mukaisina. Ympäristölupavirasto on myös oikeuttanut luvansaajan ryhtymään rakennustöihin jo ennen päätöksen lainvoimaiseksi tulemista. Vesialueiden ja niiden rantatilojen osalta on saatu suostumukset, joiden alueisiin muutoksilla saattaa olla vaikutusta.

HALLINTOPAKKOHAKEMUKSEN KÄSITTELY ALUEHALLINTOVIRASTOSSA

Vastapuolen vastine

Jämsän kaupunki on vastineessaan todennut, että vastinepyynnön liitteenä olevissa asiakirjoissa on eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian vastaus Antti Kivelän oikeusasiamiehelle tekemään kanteluun. Vastauksessa on todettu, että: "Hanketta koskevassa kaupungin toiminnassa ei apulaisoikeusasiamiehen mukaan ole kantelun perusteella ilmennyt aihetta epäillä sellaista oikeusasiamiehen toimenpiteitä edellyttävää lainvastaista menettelyä, että kaupungin menettelyä olisi lain noudattamisen, oikeusturvan tai perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta tarpeen enemmälti tutkia."

Patalahdesta ei ole ennen hanketta ollut kulkuyhteyttä Patajoen kautta Päijänteelle. Ennen hanketta Patajoen uoma oli ELY-keskuksen mukaan niin matala ja ahdas, että vedenpinta pysyi Patalahdessa vakiintuneella tasolla ilman pohjapatoa. Vuonna 2006 laaditussa yleissuunnitelmassa on todettu, että Päijänteen ja Patalahden korkeusero voi voimakkaiden sateiden ja sulamisvesien aikaan olla jopa yli metri. Pienveneraitin rakennustyön yhteydessä on reitille rakennettu louheverhoiltu pohjapato. Pohjapadolla estetään Patalahden veden pinnan laskeminen Päijänteen pinnan tasolle veden ollessa matalimmillaan. Hanke on keskeneräisenäkin parantanut Patajoen virkistyskäyttöä, koska se on mahdollistanut pienveneräisenäkin soutuveneellä ja kanootilla.

Patajoen vedenpinnan ollessa pohjapadon yläpintaa korkeammalla on kaloilla mahdollisuus kulkea vapaasti Päijänteen ja Patalahden välillä.

Itä-Suomen ympäristölupaviraston päätöksen 51/00/1 Dnro 2000/60 lupaehdon 3) mukaisesti "luvan saajan on ruoppaustöiden aloittamisvuonna suoritettava Keski-Suomen työvoima- ja elinkeinokeskukselle hankkeen kalataloudellisten haittojen kompensoimiseen kalatalousmaksua 15 000 mk."

Jämsän kaupunki on vuonna 2007 suorittanut Keski-Suomen TE-keskukselle Patajoen pienvenereitin lupaehtojen mukaisen kalatalousmaksun 3 000 € ja TE-keskus on laatinut 18.6.2007 päivätyn kalatalousmaksun käyttösuunnitelman vuodelle 2008. Istutusten vastaanottajana on ollut suunnitelman mukaan Vanhanselän osakaskunta.

Patajoen pienvenereitin kunnostuksen jatkaminen edellyttäisi uutta suunnittelua, ympäristöselvityksiä ja luvitusta. Päijänteen rannalla sijaitsevan Päijänrannan alueen rakentuminen ja sinne sijoittuva satamahanke saattavat vaikuttaa siten, että Patajoen kanavaa ei välttämättä enää suunnitellussa mitataavassa tarvita. Himoksen alueella on tällä hetkellä paljon hankkeita, joissa Jämsän kaupunki on mukana, hankkeisiin liittyy mm. toteutumisaikataulujen osalta epävarmuutta. Himoksen alueen kehittyminen ja perusinfrastruktuurin rakentuminen voi tulevaisuudessa tuoda mahdolliseksi yritysten yhteiset investoinnit harrastusmahdollisuuksiin. Kaupungin investointien pääpaino on perusinfrastruktuurissa ja vapaa-ajankeskuksen volyymin nostamisessa siten, että Himoksesta tulee Etelä-Suomen suurin vapaa-ajan keskus. Tällä hetkellä kaupungin talous ei anna mahdollisuutta Patajoen pienvenereitin kunnostuksen jatkamiseen.

Vastineeseen on liitetty seuraavat asiakirjat:

- 1) Kaksi valokuvaa patoalueelta. Kuviin liitetyn kuvatekstin mukaan Patajoen pienvenereitin pohjapatoa kunnostettiin syksyllä 2018 ja että vedet ovat kivan kesän jäljiltä alhaalla.
- 2) Lasku Keski-Suomen TE-keskuksen kalatalousyksikölle suoritetusta kalatalousmaksusta vuodelta 2007.
- 3) Keski-Suomen TE-keskuksen laatima Jämsän kaupungin (Patajoen pienvenereitti) kalatalousmaksun 18.6.2007 päivätty käyttösuunnitelma vuodelle 2008. Kertaluonteinen kalatalousmaksu käytetään vuonna 2008 kuha-, hauki- ja rapuistutuksiin.

Lausunnot

Keski-Suomen elinkeino-, liikene- ja ympäristökeskus on lausunnossaan todennut seuraavaa.

Patajoen pienvenereittihanketta koskevat luvat ja päätökset

Yleensä hankkeiden toteuttamiseen tarvitaan eri lainsäädäntöihin perustuvia, erilaisten viranomaisten päätöksiä ja lupia. Patajoen pienvenereitin rakentamishanke on toteutuakseen vaatinut hankkeen toteuttajan Jämsän kaupungin toimielinten päätökset rahoituksen sekä hankkeen valmistelun ja toteuttamisen osalta. Lisäksi se on vaatinut vesilain lupaviranomaisen päätöksen niiden

vesirakentamistoimenpiteiden osalta, joilla on vesilaissa tarkoitettuja ympäristövaikutuksia.

Vesilupa koskee vain hankkeen vesistörakentamistoimien konkreettista toteuttamista vesilain mukaisesti, vain siinä tapauksessa, että muut hanketta koskevat viranomaispäätökset omalta osaltaan mahdollistavat vesistörakentamisen toteuttamisen. Vastaavalla tavoin hankkeiden konkreettista toteuttamista koskevat myös rakennusluvut, ympäristöluvut ja maa-ainesluvut, joiden olemassaolo ei sinänsä takaa hankkeiden toteutumista, jos muut edellytykset esim. rahoitus puuttuu tai hankkeen toteutus muista syistä osoittautuu mahdottomaksi ja keskeytyy.

Hankkeen toteuttajana Jämsän kaupunki haki vesilupaa Patajoen pienvenereitin rakentamista varten. Itä-Suomen ympäristölupaviraston (tekstissä ISY) antoi ensimmäisen vesitupapäätöksen 17.10.2000 Nro 51/001 ja myöhemmin seuraavat päätökset: ISY 14.1.2005 Nro 5/05/1, ISY 31.1.2007 Nro 12/07/1, ISY 24.8.2007 Nro 95/07/1, ISY 28.5.2008 Nro 84/08.

Alkuperäiseen vesilupaan jouduttiin tekemään useita muutoksia työn toteutusongelmien (mm. liikkuvan maaperän ja leudon talven aiheuttamien) vuoksi. Hankkeen toteuttaminen osoittautui erittäin haastavaksi maaperän kaivutöiden osalta. Leuto talvi vuosina 2007-2008 oli estänyt kaivutyöt virkistyskäyttöajan (1.6. -15.8.) ulkopuolella. Työn tekotapaa olisi jouduttu vaihtamaan kuivaruoppauksesta märkäruoppaukseen, jolloin jo valmis kanavanosa olisi liettynyt ja kulkusyvyyksy madaltunut. Lisäksi työn loppuunsaattaminen olisi edellyttänyt lisämäärärahaa alkuperäissuunnitelmaa kalliimpien työkustannusten vuoksi.

Viimeisimpänä myönnetyn, hankkeen toteutustavan muutoksia koskevan uuden vesiluvan ISY 28.5.2008 Nro 84/08. Lupamääräyksen 10 mukaan työt tuli tehdä valmiiksi 16.11.2009 mennessä. Tähän lupaan ei enää haettu muutoksia, esim. jatkoaikaa tai muutoin uutta lupaa.

Jämsän tekninen lautakunta päätti 10.4.2008, että rakennuttajakonsultin esittämiä vaihtoehtoja maanrakennustöiden loppuunsaattamisesta ei hyväksytty. Päätöksen mukaisesti töihin käytettiin aikaisemmin myönnetty määräraha ja urakat lopetettiin sekä vastaanotettiin tehtyjen töiden osalta (muun muassa venesulun kohta lähialueineen viimeisteltiin odottamaan hankkeen jatkamista myöhemmin erillisenä urakkana). Kukaan ei hakenut muutosta teknisen lautakunnan päätökseen.

Myöskään Jämsän kaupunginhallitus ei myöntänyt vuodelle 2009 hankkeen loppuunsaattamiseen tarvittavia määrärahoja. Kukaan ei hakenut muutosta tähänkään päätökseen.

Vesiuoman kulkukelpoisuudesta ennen pienvenereittihanketta

Patajoen vesiuoman kulkukelpoisuuden osalta ELY-keskus viittaa seuraaviin asiassa aikaisemmin esiin tulleisiin seikkoihin:

- Asukaskannanotto (Kivelä 27.5.1993): "...lapset eivät voi veneellä tai muuten nauttia ympäristöstä."
- Hankkeen ympäristövaikutusselvitys (Jämsän kaupunki, LT-Jyväskylä Oy, laadittu 1996): - Patajoki on monin paikoin umpeen kasvanut 1,7 km pituinen joki, joka laskee Päijänteen länsirannalle ja
 ".....paikoin veden määrä on kesäaikaan niin vähäinen, että mm. souteleminen on mahdotonta" - Toimenpiteet Patajoen parantamiseksi ovat olleet esillä jo 1960 - luvun puolivälistä alkaen
- Lehdistötiedote Patajoen pienvenereittisuunnitelman valmistumisesta (laati Satamatekniikka Oy, DI Seppo Virtanen 24.11.1999): "Pahoin kaislottunut ja lähes umpeen kasvanut Patajoki on nykytilassaan surullinen näky. Vettä ei juurikaan näy ja siinä ei voi kalastaa eikä siinä voi soudella."
- Patajoen pienvenereittisuunnitelman päivitys 10.10.2006 (laati Suomen IP-Tekniikka Oy): Patajoki laskee Patalahdesta Päijänteeseen. Joen pituus on 1,7 km. Joki on tällä hetkellä umpeenkasvanut eikä Patalahteen ole vesiyyhteyttä."

Yllä mainittuun aineistoon viitaten ELY-keskus toteaa, että Patajoki oli lähes umpeenkasvanut eikä siinä pystynyt soutelemaan tai kalastamaan ennen Patajoen pienvenereitin rakentamistoimia. Patajoen uoma oli niin matala ja ahdas, että veden pinta pysyi vakiintuneella tasolla ilman pohjapatoa.

Valuma-alue on Patajoen alaosassa kooltaan 48,78 km² (ja rakennetun pohjapadon kohdalla noin 48,64 km² (ks. kartta, liite 2). Patajoen valuma-alueen koon perusteella Patajoki on jokea pienempi virtaavan veden vesistö eli puro (vesilain 1 luvun 3 §). Joessa on vesilain 1 luvun 6 §:n mukaan valtaväylä, mutta purossa ei valtaväylää ole.

ELY-keskuksen käsityksen mukaan Patalahdesta Patajoen kautta Päijänteelle ei siis aikaisemmin ole ollut veneellä kuljettavaa kulkuyhteyttä. Pienvenereittihankkeen tarkoituksena oli rakentaa tällainen yhteys.

Pienvenereittihankkeessa toteutetut toimenpiteet

Pienvenereittihankkeessa toteutettujen toimenpiteiden osalta ELY-keskus toteaa, että vuonna 2008 Patajoen pienvenereittihanke keskeytettiin, koska sille ei myönnetty jatkorahoitusta. Siihen mennessä tehdyt työt vastaanotettiin ja hyväksyttiin. Tuolloin pienveneväylää oli ehditty rakentaa 1 320 metriä Patalahdesta paalulta 1900 paalulle 520, jossa sijaitsee pohjapato. Patajoen pienvenereitistä jäi toistaiseksi rakentamatta paaluväli (plv) 0 - 520 eli pohjapadon alapuolinen pienvenereitin osuus, mm. venesulku.

ELY-keskuksen valvontatoimista

Keski-Suomen ELY-keskus on valvonut hankkeen toteutusta ja edellyttänyt, että hanke toteutetaan vesilain edellyttämällä tavalla myös valitun toteutusratkaisun muuttuessa. Sen vuoksi pienvenereitin rakennushanketta varten haettiin neljä muutoslupaa. ELY-keskuksen käsityksen mukaan hankkeessa tehdyt vesistörakentamistyöt on toteutettu lupien mukaisesti. Lisäksi ELY-keskus on valvonut vesistötarkkailuja Patajoen ruoppaushankkeen tarkkailuohjelmalla.

ELY-keskus katsoo, että koska Patalahdesta Patajoen kautta Päijänteelle ei ole ollut valtavyälyä tai muuta vesiliikenneväylää, ei tässä asiassa ole kysymys vesilain 1 luvun 6 §:ssä tai 3 luvun 3 §:ssä tarkoitetusta vesiväylän sulkemisesta. ELY-keskuksen käsityksen mukaan alueelle jääneistä keskeneräisistä rakennelmista ei ole haittaa tai vaaraa vesiliikenteelle. Asiassa saadun selvityksen ja ELY-keskuksella olleiden valvontatietojen perusteella ELY-keskus katsoo, että asiassa ei ole tapahtunut sellaista vesilain tai sen mukaisen luvan rikkomista, joka olisi edellyttänyt ELY-keskukselta vesilain 14 luvun 2 §:ssä tarkoitettuja toimenpiteitä.

ELY-keskus katsoo hoitaneensa vesiluvan valvonnan asianmukaisesti ja tältä osin se viittaa lisäksi eduskunnan oikeusasiamiehen kannanottoon.

Patajoen uoman nykyinen tila ja kuljettavuus veneellä

Patajoen ruopatulla osuudella Patalahdesta pohjapadolle väylän kulkusyvyys on 1,3 metriä ja väylän pohjan leveys 6,0 metriä. Patajoen luiskien kaltevuus siellä vaihtelee välillä 1:2 - 1:4. Pohjapato rakennettiin, jotta Patalahden vedenpinta ei jatkossa laske haitallisen alhaiselle tasolle Patalahdessa eikä kanavassa pohjapadon yläpuolella silloin, kun vedenpinta pohjapadon alapuolella ja Päijänteellä laskee pohjapadon harjan tason $N_{60} +78,90$ m alapuolelle. Keväisin pohjapadon ylitse kulkee runsas virtaus, kun vedenpinta on Patalahdessa Päijänteen vedenpintaa ylempänä.

Vedenpinta nousee vuosittain huomattavasti pohjapadon kynnyksen yläpuolelle etenkin kesäaikaan, jolloin vedenpinta on jokseenkin samalla tasolla Patalahdessa, Patajoessa ja Päijänteessä. Korkeimmillaan vedenpinta voi olla jopa 51 cm pohjapadon kynnyksen yläpuolella.

Kala voi kulkea esteettä Päijänteen ja Patalahden välillä aina kun vedenpinta on vähintään tasolla $N_{60} +78,95$ m. Myös soutelu ja kanootilla kulkeminen onnistuu nykyisin Patajoessa ja myös pohjapadon ylitse, kun vedenpinta on pohjapadon kynnystä ylempänä. Vetämällä soutuvene ja kanootti on mahdollista siirtää pohjapadon kynnyksen ylitse tätä alemmillakin vedenkorkeuksilla. Näin ollen muiden pohjapatojen kaltaisena Patajoen pohjapato ei ole este soutuveiden ja kanoottien liikkumiselle Patajoessa, koska ne tarvittaessa voidaan vetää pohjapadon ylitse matalan veden aikaan ja tulva-aikana ne voivat lipua pohjapadon ylitse. Sen sijaan moottoriveneellä uomassa ei voi kulkea veden korkeutta säätelevän venesulun puuttumisen vuoksi.

Kesken jääneessä hankkeessa toteutetut ruoppaus- ja padotustoimet ovat kuitenkin olennaisesti parantaneet Patajoen tilaa. Toteutetut toimenpiteet mahdollistavat soutuveineillä ja kanooteilla liikkumisen Patalahdelta Patajokeen ja Päijänteelle molempiin suuntiin. Tämä ei ollut mahdollista ennen hankkeen toteutusta. Kalojen kulku pohjapadon ylitse on mahdollista alavirran suuntaan aina ja ylävirtaan padon ylitse aina silloin kun vedenpinta padon alapuolella on padon harjan korkeutta $N_{60} +78,90$ m ylempänä.

Vedenpinnan korkeudet ovat pohjapadon yläpuolella seuraavat: Ylivesi HW = +79,41 m, keskivesi MW = 78,95 m ja alivesi NW = +78,90 m.

Vedenpinnan korkeudet ovat pohjapadon alapuolella seuraavat: Ylivesi HW = +79,41 m, keskivesi MW = 78,39 m, NW_{nav} = +77,94 m ja alivesi NW = +76,64 m.

Patajoen alaosassa uoman ylittävän Pataniementien sillan alikulkukorkeus on matala. Sillan alapinta on tasolla N₆₀ +80,41 m. Päijänteen vedenpinnan ollessa korkealla sillan alitse mahtuvat vain matalat veneet eli lähinnä soutuveeneet ja kanootit.

Yhteenveto

Hallintopakon hakijoiden käsityksen mukaan kunnostetun väylän/kanavan piti alkuperäisen luvan ehtojen mukaan edistää allekirjoittaneiden yritysten ja yhteisöjen liike- ja harrastustoimintaa siten, että se mahdollistaisi moottoriveneliikenteen väylässä molempiin suuntiin esteettä. ELY-keskus toteaa, että hakijat eivät ole tarkemmin perustelleet millä tavoin pienvenereitti ja hankkeen toteuttaminen liittyvät heidän yritystensä liike- ja harrastustoimintaan. Lisäksi ELY-keskus toteaa, että vuonna 2008 tapahtuneen hankkeen keskeyttämisen jälkeen ehti kulua lähes kymmenen vuotta ennen kuin hallintopakon hakijat reagoivat asiaan ja alkoivat vaatia viranomaisilta pienvenereitin loppuun rakentamista.

ELY-keskus toteaa, että Patajoen pienvenereittiä koskevan ISY:n viimeksi antaman vesiluvan mukaan työt on siinä edellytetyllä tavoin pitänyt saattaa loppuun 16.11.2009 mennessä. ELY-keskuksen käsityksen mukaan pienvenereittiä ei voida hallintopakkotoimin määrätä rakennettavaksi aikaisemmillä luvilla tuon ajankohdan (16.11.2009) jälkeen. Lisäksi ELY-keskus viittaa hankkeen keskeyttämisestä kuluneeseen pitkään aikaan, jonka kuluessa hankkeen toteuttamistarpeet -ja mahdollisuudet sekä myös olosuhteet ovat saattaneet muuttua muun muassa Himoksen alueen ja Päijänrannan rakentamisen yhteydessä.

Hankkeen toteuttamiseen ovat vaikuttaneet myös edellä mainitut Jämsän kunnallisten toimielinten hankkeen keskeyttämiseen johtaneet päätökset. Vesilain hallintopakolla ei voida määrätä kunnallislain mukaista päätösvaltaa edellyttävistä asioista.

Mikäli Patajoelle tai sen vaikutusalueelle kohdistetaan uusia vesistöön rakentamistoimenpiteitä, on niille haettava uusi vesilupa, jonka perusteena ovat ajantasaiset ympäristöselvitykset sekä suunnitelmat.

ELY-keskus katsoo, että pienvenereittihakkeessa aikanaan toteutetut rakentamistoimet on tehty vesilain ja sen nojalla annettujen lupien mukaisesti. Näin ollen hankkeen nykytila ei loukkaa yleistä tai yksityistä etua. Patajoen uoman nykyinen rakenne ei myöskään ole vesilain vastainen. ELY-keskus katsoo, että asiassa ei ole perusteita vesilain hallintopakon käytölle.

Lausuntoon on liitetty seuraavat asiakirjat, jotka on osin jo esitetty hakemuksessa.

1) Patajoen pienvenereittihanketta koskeva Keski-Suomen ELY-keskuksessa laadittu koostemuistio.

Hankkeen taustaselvitykset ym. (mm. vesiuoman kulkukelpoisuus)

- Asukaskannanotto (Kivelä 27.5.1993)
 - "...lapset eivät voi veneellä tai muuten nauttia ympäristöstä."
- Hankkeen ympäristövaikutusselvitys (Jämsän kaupunki, LT-Jyväskylä Oy, laadittu 1996, liite 1b)
 - Patajoki on monin paikoin umpeen kasvanut 1,7 km pituinen joki, joka laskee Päijänteen länsirannalle
 - "...paikoin veden määrä on kesäaikaan niin vähäinen, että mm. souteleminen on mahdotonta"
 - Toimenpiteet Patajoen parantamiseksi ovat olleet esillä jo 1960-luvun puolivälistä alkaen
- Lehistötiedote Patajoen pienvenereittisuunnitelman valmistumisesta (laatija Satamatekniikka Oy, DI Seppo Virtanen 24.11.1999)
 - "Pahoin kaisloittunut ja lähes umpeen kasvanut Patajoki on nykytilassaan surullinen näky. Vettä ei juurikaan näy ja siinä ei voi kalastaa eikä siinä voi soudella"
- Patajoen pienvenereittisuunnitelman päivitys 10.10.2006 (laatija Suomen IP-Tekniikka Oy)
 - "Patajoki laskee Patalahdesta Päijänteeseen. Joen pituus on 1,7 km. Joki on tällä hetkellä umpeenkasvanut eikä Patalahteen ole vesiyyhteyttä"
- Otteet Patajoen pienveneväylän yleissuunnitelmasta 17.1.2008 (yleissuunnitelman kartta sekä padon ja venesulun rakennekuvat)
- Lehtiartikkelit Keskisuomalaisessa 20.12.2007 ja 29.9.2009 (

Patajoen valuma-alueen kartta

Hanketta koskevat vesilain mukaiset luvat

- Hanketta koskevat Itä-Suomen ympäristölupaviraston (tekstissä ISY) lupapäätökset
- alkuperäinen vesilupa 17.10.2000 Nro 51/001
- ISY:n luvan muuttamispäätökset:
 - 14.1.2005 Nro 5/05/1
 - 31.1.2007 Nro 12/07/1
 - 24.8.2007 Nro 95/07/1
 - 28.5.2008 Nro 84/08/1

Hankkeen toteutus

- Alkuperäiseen vesilupaan jouduttiin tekemään useita muutoksia työn toteutusongelmien (mm. liikkuvan maaperän ja leudon talven aiheuttamien) vuoksi. Hankkeen toteuttaminen osoittautui erittäin haastavaksi maaperän kaivutöiden osalta. Leuto talvi vuosina 2007-2008 oli estänyt kaivutyöt virkistyskäyttöajan (1.6. – 15.8.) ulkopuolella. Työn tekotapaa olisi jouduttu

vaihtamaan kuivaruoppauksesta märkäruoppaukseen, jolloin jo valmis kanavanosa olisi liettynyt ja kulkusyvyys madaltunut. Lisäksi työn loppuun saattaminen olisi edellyttänyt lisämäärärahaa alkuperäissuunnitelmaa kalliimpien työkustannusten vuoksi.

- Viimeisen luvan lupamääräyksen 10 mukaan työt tuli tehdä valmiiksi 16.11.2009 mennessä.
- Vesilupa oli voimassa 16.11.2009 saakka, koska sille ei jatkoaikaa haettu.

Hankkeen keskeytys

- Jämsän teknisen lautakunnan päätös 10.4.2008, jonka mukaan
 - rakennuttajakonsultin esittämiä vaihtoehtoja maanrakennustöiden loppuunsaattamisesta ei hyväksytty
 - hankkeeseen käytetään myönnetty määräraha ja urakat lopetetaan sekä vastaanotetaan tehtyjen töiden osalta, ja mm. sulku lähialueineen viimeistellään odottamaan hankkeen jatkamista myöhemmin erillisenä urakkana
 - kukaan ei hakenut muutosta teknisen lautakunnan päätökseen
- Jämsän kaupungin hallitus ei myöntänyt vuodelle 2009 hankkeen loppuunsaattamiseen tarvittavia määrärahoja (kukaan ei hakenut muutosta päätökseen)

Keski-Suomen TE-keskuksen varmennus EAKR-rahoitteisissa hankkeissa 1.10.2008

- Hanke päättynyt 31.8.2008
- Leudot talvet eivät mahdollistaneet ”kuivatyönä” tehtävää urakkaa, ”märkätyö” ei ollut mahdollista.
- Varmennuskäynnillä ei todettu olennaista huomautettavaa

ELY-keskuksen valvontatoimet

- Keski-Suomen ympäristökeskus ja sittemmin ELY-keskus (Y-vastuualue) on toiminut vain hanketta koskevien ympäristölupien valvojana vesilupien voimassaolon ajan.
 - työt hyväksytty tehdyiltä osin sekä valvottu vesistötarkkailua (Patajoen ruoppaushankkeen tarkkailuohjelma sekä tarkkailun yhteenveto)

Hankkeen nykytila

- Jämsän kaupungin teknisen lautakunnan päätös 24.11.2016 § 167 (kaupungin vastaus kesken jäänyttä kanavahanketta koskevaan Antti Kivelän kyselyyn).

-Vastauksen mukaan tekninen lautakunta on noudattanut valtuuston tahtoa. Hanke odottaa loppuun saattamista, mutta ei ole priorisointijärjestyksessä kärkisijoilla. Hanke edellyttää uutta suunnittelua, ympäristöselvityksiä ja luvitusta. Päijänrannan rakentuminen ja satamahanke saattavat vaikuttaa siten, että kanavaa ei välttämättä enää suunnitellussa mittakaavassa tarvita. Vastauksen mukaan pienveneille riittävä kulkuyhteys Patalahdelta Päijänteelle on järjestettävä tulevaisuudessa, mutta tällä hetkellä kaupungin talous ei anna siihen mahdollisuutta.

Oikeusasiamiehen vastaus Kivelän ELY-keskusta koskevaan kanteluun

- ELY-keskus viittaa Eduskunnan oikeusasiamiehen Kivelän kantelusta 21.8.2018 antamaan vastaukseen EOAK/3328/2017, jossa oikeusasiamies on katsonut, että kantelu ei ole johtanut toimenpiteisiin.

”Apulaisoikeusasiamiehen mukaan asiassa ei ole ilmennyt aihetta epäillä, että ELY-keskus olisi laiminlyönyt hankkeen yhteydessä suoritettujen toteuttamistöiden valvonnan. Siltä osin kuin on kysymys ELY-keskuksen valvonta-asiassa Kivelän toimenpidepyyntöön 17.1.2017 antamasta vastauksesta, apulaisoikeusasiamies katsoi, että ELY-keskus on vastauksessaan esittänyt kannanottonsa ja ratkaissut valvontasian harkintavaltansa rajoissa.”

Uudet hallintomenettelyt

Hallintopakon vireille saattaminen AVI:ssa

- Asian mahdollisen eteenpäinviemisen kannalta oikeusasiamiehen vastauksessa on todettu myös seuraavaa:

”Selvyyden vuoksi on syytä todeta, että ELY-keskuksen 17.1.2017 antamalla vastauksella ei ole oikeusvoimaisella tavalla sitovasti ja lopullisesti ratkaistu kysymystä Patajoen hankkeen nykytilanteen vesilain mukaisuudesta. Mainitusta vastauksesta riippumatta asianosaisilla näyttää olevan mahdollisuus saattaa tämä kysymys aluehallintoviraston käsiteltäväksi aluehallintovirastoon osoitettavalla kirjallisella hallintopakkohakemuksella ja saada asiassa valituskelpoinen päätös. Tässä kanteluun annetussa vastauksessa ei oteta kantaa siihen, voiko tuollaisella hakemuksella olla menestymisen mahdollisuuksia.”

- Edellä kerrotun perusteella ELY-keskus toteaa, että asianosaisilla on edelleen mahdollisuus saattaa kysymys Patajoen hankkeen nykytilan vesilain mukaisuudesta aluehallintoviraston käsiteltäväksi kirjallisella hallintopakkohakemuksella. Jämsän kaupungin aluetta koskevat asiat kuuluvat Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolle; osoite kirjaamo.lansi@avi.fi tai Wolffintie 35, PL 900, 65101 Vaasa.

Uusi hanke

- Viitaten Jämsän kaupungin teknisen lautakunnan päätöksiin (10.4.2008 ja 16.12.2016) ELY-keskus toteaa, että mahdollisen uuden pienvenereittihankkeen/jatkohankkeen toteuttaminen vaatii uudet suunnitelmat ja ympäristöselvitykset sekä uudet ympäristönsuojelulainsäädännön mukaiset luvat.

2) Seija ja Antti Kivelän 27.5.1993 laatima kannanotto koskien Patajoen ruopashanketta. Kannanotossa hanketta pidetään välttämättömänä nykyisen ja tulevaisuuden asuinviihtyvyyden takaajana.

3) Jämsän kaupungin vuonna 1996 teettämä Patajoen ruoppausta ja kanavointia koskeva ympäristövaikutusselvitys. Selvityksessä on tarkasteltu mm. hankkeen tavoitteita, vaihtoehtoja ja vaikutuksia.

- 4) Satamatekninen Oy:n 24.11.1999 laatima lehdistötiedote Patajoen perkauksen ja pienvenesuunnitelman valmistumisesta.
- 5) Suomen IP-Tekniikka Oy:n 10.10.2006 laatima Patajoen pienvenereitin yleissuunnitelman päivitys, jossa mm. linjauksia on tarkistettu sekä kulku-syvyyksiä ja siltojen alituskorkeutta kasvatettu.
- 6) Patajoen pienveneväylän suunnitelmakartta muutoksineen (5.10.2006, 17.1.2008).
- 7) Patajoen pienveneväylän pato- ja venesulun rakennekuvat muutoksineen (17.11.2006, 17.1.2008).
- 8) Sanomalehti Keskisuomalaisen artikkeli 20.12.2007 Patajoen hankkeen keskeytymisestä.
- 9) Sanomalehti Keskisuomalaisen artikkeli 29.9.2009 Patajoen kanavan rakennustöistä.
- 10) Kartta ja tiedot Patajoen alaosan valuma-alueen pinta-alasta (48,78 km²) sekä valuma-alueen pinta-alasta Patajoen padon kohdalla (48,64 km²).
- 11) Itä-Suomen ympäristölupaviraston 17.10.2000 antama päätös nro 51/00/1 Patajoen pienvenereitin rakentamisesta ja töidenaloittamisluvasta.
- 12) Itä-Suomen ympäristölupaviraston 14.1.2005 antama päätös nro 5/05/1 koskien Patajoen pienvenereitin rakentamiselle ympäristölupaviraston päätöksessä nro 51/00/1, 17.10.2000, määrätyn rakentamisaajan jatkamista.
- 13) Itä-Suomen ympäristölupaviraston 31.1.2007 antama päätös nro 12/07/1 koskien Patajoen pienvenereitin rakentamista koskevan 17.10.2000 annetun ja 14.1.2005 rakentamisaikaa koskevalta osalta muutetun lupapäätöksen nro 51/00/1 muuttamista sekä töidenaloittamislupa.
- 14) Itä-Suomen ympäristölupaviraston 24.8.2007 antama päätös nro 95/07/1 koskien Patajoen pienvenereitin rakentamista koskevan päätöksen nro 51/00/1 muuttamista ja töidenaloittamislupahakemus.
- 15) Itä-Suomen ympäristölupaviraston 28.5.2008 antama päätös nro 84/08/1 koskien Patajoen pienvenereitin rakentamista koskevan päätöksen nro 51/00/1, siihen päätöksillä 12/07/1 ja 95/07/1 tehtyine muutoksineen, muuttamista ja töidenaloittamislupa.
- 16) Jämsän kaupungin teknisen lautakunnan päätös 10.4.2008 koskien Patajoen pienvenereitin rakentamishanketta. Hankkeeseen käytetään myönnetty määräraha ja maanrakennusurakka ja siltaurakka lopetetaan ja vastaanotetaan siltä osin kuin työt on tehty. Sulku ja sen lähialueet ja mahdollisesti muut alueet viimeistellään odottamaan kanavan rakentamisen jatkamista myöhemmin erillisenä urakkana. Varataan määräraha kanavan rakennustöiden loppuun saattamiseen.

Päätöksen liitteen 1 a mukaan kanavasta on valmiina paaluväli 880-1300 (Hietämäen silta-Suorttiaisen silta). Tekemätöntä työtä on paaluväli 50-860 (Hietämäen silta -Päijänne) ja 1300-1900 (Suorttiaisen silta-Patalahti). Sillat on asennettu sekä kulutuspinnot tehty ja käyttöönottokunnossa. Pienvenesulun pohjalaatta ja puolet seinistä on valettu. Toinen seinistä valetaan viikolla 16. Sulku valmistuu huhtikuun loppuun mennessä. Laiturit ovat Patajoessa sulkutyömaan Päijänteen puolella välivarastossa ja latuereiden varusteet varastoituna Patajoen pellolle laitureiden läheisyyteen.

Liitteeseen 1 b on listattu maanrakennustöiden loppuunsaattamisen vaihtoehdot sekä niiden hintavaihtoehdot.

17) Keski-Suomen TE-keskuksen 2.10.2008 päivätty asiakirja "Paikan päällä tapahtuva varmennus EAKR-rahoitteisissa hankkeissa". Asiakirjan mukaan hanke on päättynyt 31.8.2008. Valmiusaste on siltojen osalta 100 %, laitureiden osalta 90 % (valmiit, mutta eivät paikoillaan) ja maanrakennuksen osalta 70%. Ruoppausta on tarkistettu 1,3 km. Neljä laituria ja yksi silta on myös varmistettu. Varmennuskäynnillä ei todettu olennaista huomautettavaa.

18) Suomen IP-Tekniikka Oy:n 9.1.2007 laatima Patajoen pienveneväylän rakentamista koskeva työn aikainen tarkkailuohjelma. Keski-Suomen ympäristökeskus on hyväksynyt ohjelman pienin muutoksin.

19) Jyväskylän yliopiston ympäristöntutkimuskeskuksen 12.10.2008 päivätty Patajoen pienveneväylän rakentamisen vesistötarkkailun yhteenveto vuosilta 2007-2008. Kaivutöiden vesistövaikutukset ovat olleet tilapäisiä.

20) Jämsän kaupungin teknisen lautakunnan vastaus Antti Kivelän Patajoen kanavaa koskevaan kyselyyn. Pöytäkirjan ote 24.11.2016.

21) Eduskunnan oikeusasiamiehen 21.8.2018 päivätty vastaus Antti Kivelän 9.5.2017 päivättyyn kanteluun Jämsän kaupungin ja Keski-Suomen ELY-keskuksen menettelystä Jämsän Patajoen kanavahanketta/pienvenereittihanketta koskevassa asiassa.

Hallintopakon hakijoiden vastaselitys

Jämsän kaupungin vastineen kommentointi

Oikeusasiamiehen lausunto

Antti Kivelä kanteli Keski-Suomen ELY-keskuksen valvonnan puutteesta hankkeen valvonnan suhteen, mutta kantelu ei koskenut Jämsän kaupunkia. Sekä oikeusasiamies ja myös em. ELY-keskus totesivat yhdenmukaisesti, että asiasta voi tehdä hallintopakkopäätöspyynnön aluehallintovirastoon (Länsi- ja Sisä-Suomi). Eli eivät halunneet itse ottaa vastuuta hankkeen puutteiden korjaamisesta vaan halusivat "luistaa" ikävästä päätöksestä ja siirtää sen seuraavalle toimivaltaiselle viranomaiselle.

Kulkuyhteys Päijänteelle Patajokea pitkin Patalahteen ja siitä eteenpäin

Kulkuyhteys on ollut käytössä jo silloin, kun Suomi oli vielä osa Venäjän keisarikuntaa. Tätä yhteyttä käyttäen ihmiset kulkivat Jämsän vanhaan kirkkoon (palanut sittemmin) jolloin Patalahti ulottui aina Lamminsuolle asti (alue Puukilantien ympärillä S-Market Keskimään ympärillä). Aikaisemmin Touvilantien ja nykyisen Honkarannan sillan alueella on ollut "Patajoen mylly" ja pienvesivoimalaitos, jonka rakennutti Patajoen isäntä Aleksi Aaro Patajoki. Turbiini tuli Tampellalta Tampereelta ja generaattori Englannista Southamptonista. Generaattorin teho oli 24 hv ja jännite 48 voltia. Patajoen torpissa oli sähkövalo siis jo ennen sota-aikaa 1939-44. (Nämä dokumentit on Erkki Patajoki näyttänyt Tkl Tapio Öhmanille, joka omistaa nykyään Patajoen uoman yläpuolella olevan Limperi-nimisen tilan, joka on ennen ollut Patajoen torppa.)

Mylly purettiin joskus 1940-luvun lopulla ja tällöin tapahtui jonkinlainen maanvyörymä, joka muodosti luonnollisen pohjapadon entisen myllyn ja nykyisen Honkarannan sillan paikkeille niiden puoliväliin. Mankalan ja Vuolenkosken vesivoimalaitoksia ryhdyttiin rakentamaan litin lähettyville samoihin aikoihin, kun Helsingissä järjestettiin olympialaiset 1952. Siitä alkoi näihin aikoihin jatkunut Päijänteen veden pinnan korkeuden säätely vesivoiman tuottamiseksi Kymijoen varrelle rakennetuissa vesivoimalaitoksissa. Päijänne laskee vetensä Suomenlahteen Kymijokea pitkin. Voimalaitoksilla on tietysti kullakin omat vesilupansa ehtoineen, mutta Päijänteen vedenpinnan säätelyn ohjaamiseen on perustettu erillinen toimikunta, jossa ovat edustettuina viranomaiset ja toiminnanharjoittajat.

Em. maanvyörymistä syntynyt "luonnollinen pohjapato" on pitänyt huolen siitä, että Patalahti ei valunut tyhjäksi Päijänteeseen. Tämä pato ei ole estänyt vene liikennettä. Runsas kasvisto on kyllä hidastanut uomassa kulkua, mutta aina on ollut vettä tarpeeksi soutuveneiden alla, jotta sillä voi kulkea jokea pitkin.

Nyt rakennettu kivinen pintapato estää jatkuvan liikkeen ja vene/kanootti on kahlaten kiskottava tämän laittoman esteen yli suuntaan tai toiseen. Eli tilanne on nyt huonompi kuin mitä oli laita silloin, kun uoma oli luonnontilassa ennen kesken jääneen ja huonosti suunnitellun, valmistellun ja toteutetun kanava-hankkeen aloittamista.

Tämä ei ollut luvan peruste ja tavoite. Ne olivat päätöksissä/luvista täysin päinvastaiset, uuden rakenteen piti parantaa kulkua uomassa niin, että siinä voisi liikkua kohtalaisen kookkaallakin moottoriveneellä. Siksi Joensuun siltaa, joka johtaa Pataniemeen korotettiin ja siitä maksettiin jopa haittakorvausta siihen rajautuvalle kiinteistölle maiseman menetyksestä.

Vesilaki ja ao. vesilupa suhteessa Jämsän kaupungin aikeisiin ko. alueella ja Himoksella

Suomen lainsäädännössä erikoislaki menee aina yleislain edelle. Vesilaki on erikoislaki ja laki kunnallisesta itsehallinnosta on yleislaki. Kunnalla on vesilupa-asioissa varsin rajattu toiminta-alue. Valtaosa kaikista vesiluvista myönnetään valtionhallinnon AVI-keskuksissa ympäristöministeriön hallinnon alalla.

Vesilaki on viisaasti ja harkiten säädetty koko yhteiskunnan etua etusijalla pitäen. Eräs tällainen ominaisuus siinä on se, että vesilaki ei sinänsä tunne vanhenemista. Vesihän on korvaamaton luonnonvara kaikelle elämälle. Mikäli siis jos joskus on ihmisen toimesta tehty jotain sellaista, joka vesilain intressivertailussa aiheuttaa enemmän haitta kuin hyötyä, on asia korjattava alkuperäiseen haittaamattomaan luonnolliseen tilaan.

Jämsän kaupunki ei voi vedota taloudellisiin asioihin vesilupa-asiassa. Kaupunki on kokonaisuudessaan hankkeesta vastuussa ja sen lupaehtojen mukaisesti. Lupa on edelleen voimassa, koska päätöksessä ei ole mainintaa siitä, mihin saakka lupa on voimassa. On vain aikataulu siitä, mihin mennessä kanavahanke on saatettava valmiiksi lupaehtojen ja lain mukaiseen tilaan. Hanke on siis pahasti myöhässä tai jätetty tahallaan kesken ja on siten lain ja lupaehtojen vastainen.

(Mikäli luvassa olisi sellainen ehto, että se raukeaa, jos kanavaa ei rakenneta valmiiksi tietyssä ajassa, niin nykyinen tilanne tulisi muuttaa alkuperäiseen ennen rakentamista olevaan luonnonmukaiseen tilaansa.)

Tämä on Jämsän kaupungille lainmukainen velvoite sen omasta aloitteestaan.

Sitä ei voi poliittisesti valittu lautakunta, hallitus tai valtuusto muuttaa vaan niiden tulee noudattaa vesilakia ja annetun vesiluvan ehtoja.

Kalojen nouseminen Patajokea pitkin Patalahteen

Kaupunki toteaa lausunnossaan väärin, että kalat voivat nousta padon yli. Täällä kutevat kalat: särkikalat, hauet, ahvenet, kuhat, siiat, lahnat tai muikut eivät nouse vastavirtaan kutemaan. Ne etsiytyvät eri vuodenaikoina rauhalliseen virtaamattomaan veteen pohjaan eri syvyyksiin. Vain lohikalat, taimenet ja kuoreet hakeutuvat virtaaviin vesiin kutemaan.

Keski-Suomen ELY-keskuksen toiminta asiassa

ELY-keskuksen lausunnot, vastaukset ja kommentit johtaja Antti Kivelälle ovat puutteellisia eivätkä ole sopusoinnussa vesilain eikä ko. vesiluvan ehtojen kanssa.

Lupa ei ole vanhentunut. Sen ehdot sitovat ja velvoittavat edelleen kaupunkia.

Lupa velvoittaa myös ELY-keskusta valvomaan kanavan rakentamista ja lupaehtojen noudattamisen toteutumisesta. Keski-Suomen ELY-keskus on laiminlyönyt tämän velvoitteensa.

Valvontavelvoitteen hoitamisen sijaan Keski-Suomen ELY-keskus on ehdottanut Antti Kivelälle asian viemistä Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston käsiteltäväksi.

Mikäli kaupunki ei saata rakentamista lupaehtojen mukaiseksi sen on todellakin haettava uusi vesilupa. Asianosaiset eivät kuitenkaan hyväksy sitä, että

uudella luvalla kesken jääneen kanavahankkeen toteutuminen jäisi nykyiseen tilaansa.

Yhteenveto

Allekirjoittaneet toteavat, että Jämsän kaupungin ja Keski-Suomen ELY-keskuksen lausunnot eivät sisällä mitään sellaista uutta informaatiota, joka muuttaisi alkuperäisiä vaatimuksia. He toivovat asian pikaista käsittelyä.

Vedenkorkeuksia koskevat lisätiedot

Aluehallintovirasto on pyytänyt **Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta** aiemmin toimitettuja tietoja tarkemmat vedenkorkeustiedot Päijänteen puolelta erityisesti virkityskäyttökauden ajalta. Toimitetut tiedot sisältävät Jyväskylän Haapaniemen havaintopaikan vedenkorkeustietoja 1.1.1980-6.9.2019 väliseltä ajalta. Tietojen perusteella voidaan päätellä, että Päijänteen vedenkorkeus on ollut pääsääntöisesti padon harjan korkeutta ($N_{60}+78,90$) alempana.

ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU

Aluehallintovirasto hyväksyy hallintopakkohakemuksen ja velvoittaa Jämsän kaupungin hakemaan Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolta muutosta Itä-Suomen ympäristölupaviraston 17.10.2000 antamaan päätökseen nro 51/00/1 ja sitä koskeviin muutospäätöksiin hankkeen nykytilanteen saattamiseksi vesilain mukaiseksi. Vaihtoehtoisesti Jämsän kaupungin tulee suorittaa loppuun Itä-Suomen ympäristölupaviraston 17.10.2000 antamassa päätöksessä nro 51/00/1 ja sitä koskevissa muutospäätöksissä edellytetyt työt Patajoen pienvenereittiä koskevan hankkeen loppuunsaattamiseksi.

Luvan haltijan tulee toimittaa hakemus luvan muuttamiseksi Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastoon tai töiden loppuunsaattamista koskeva suunnitelma aikatauluineen vesilain valvontaviranomaiselle 6 kuuden kuukauden kuluessa tämän päätöksen lainvoimaiseksi tulosta 3 000 euron sakon uhalla.

Ellei edellä mainittua päävelvoitetta noudateta, aluehallintovirasto voi päättää uhkasakon tuomitsemisesta uhkasakkolain 10 §:n nojalla eri hakemuksesta.

Perustelut

Vesilain (587/2011) 14 luvun 4 §:n mukaan, jos joku rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettua säännöstä tai määräystä, lupaviranomainen voi:

- 1) kieltää häntä jatkamasta tai toistamasta säännöksen tai määräyksen vastaista menettelyä;
- 2) määrätä hänet täyttämään velvollisuutensa;
- 3) määrätä hänet oikaisemaan sen, mitä säännösten tai määräysten vastaisesti on tehty.

Vesilain (587/2011) 19 luvun 4 §:n 1 momentin mukaan hankkeeseen, jonka täytäntöönpano on laillisesti aloitettu ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä ja määräyksiä. Vesilain (587/2011) 19 luvun 6 §:n mukaan lain 14 luvun säännöksiä

valvonnasta ja hallintopakosta sovelletaan myös niihin vesitaloushankkeisiin, joille on myönnetty lupa tai oikeus tai jotka on aloitettu ennen tämän lain voimaantuloa 1.1.2012. Siirtymäsäännökset tarkoittavat, että ennen uuden vesilain voimaantuloa tehtyä tekoa arvioidaan vanhan vesilain mukaan, mutta mahdolliset velvoitteet loukkauksista määrätään uuden vesilain hallintopakkosäännösten mukaisesti.

Kyseessä oleva hankkeelle on myönnetty vesilain mukainen lupa vuonna 2000 ja hanke on aloitettu ennen vuotta 2012. Lupaa on sittemmin muutettu mm. niin, että luvan mukaiset työt oli tehtävä valmiiksi 16.11.2009 mennessä. Jämsän kaupunki on keskeyttänyt rakentamisen päätöksellään 10.4.2008. Keski-Suomen ympäristökeskus (nykyään Keski-Suomen ELY-keskus) on hyväksynyt työt tehdyiltä osin syksyllä 2008, jonka jälkeen myös hanketta koskeva valvonta on lopetettu. Kyseisen hankkeen lainmukaisuutta tai vastaisuutta on siten arvioitava vanhan vesilain säännösten ja sen nojalla annettujen määräysten mukaisesti. Vesitaloushankkeelle myönnetty lupa antaa luvan saajalle oikeuden toteuttaa hanke päätöksen mukaisesti. Lupapäätös ei velvoita hakijaa suorittamaan luvan mukaisia töitä. Vesilain mukaisen hankkeen kesken jättäminen ei ole sinänsä ole vesilain vastaista. Mikäli hankkeen keskeneräisyys johtaa vesilain tai sen nojalla annettuun säännöksen tai määräyksen vastaiseen tilanteeseen, tulee vesilain hallintopakkoa koskevat säännökset sovellettavaksi. Tämä vastaa asiallisesti myös vanhan vesilain soveltamiskäytäntöä.

Lupapäätöksen voimassaolo on pääsääntöisesti pysyvä. Vanhan vesilain (264/1961) 2 luvun 12 §:n 1 momentin mukaan rakentamista koskevassa lupapäätöksessä on määrättävä aika, enintään kymmenen vuotta, jonka kuluessa rakennustyö on tehtävä. Rakentamiselle määrättyä aikaa voidaan, jos erityistä syytä siihen on, ennen määräajan päättymistä tehdystä hakemuksesta kohtuullisesti pidentää. Jos työtä ei olennaisilta osiltaan ole suoritettu ennen lupapäätöksessä määrätyn tai pidennetyn ajan päättymistä, on lupa katsottava rauenneeksi. Hankkeen vähäinen keskeneräisyys ei aiheuta luvan raukeamista.

Jämsän kaupungille myönnetty lupa Patajoen pienvenereitin rakentamiseen on käsittänyt ruoppauksen sekä venesulun, pohjapadon, kahden uuden sillan ja odotuslaiturin rakentamisen. Hankkeen tavoitteena on ollut pienvenereitti, joka mahdollistaa perämoottoriveneiden liikenteen Patalahden ja Päijänteen välillä. Hanketta koskevien muutospäätösten mukaisesti hakija on saanut hankkeessa tarvittaviin toiselle kuuluviin alueisiin niiden omistajien suostumukset. Hankkeen mukaiset työt oli tehtävä valmiiksi 16.11.2009 mennessä. Pienveneväylää on ruopattu ja rakennettu asiakirjoista saadun selvityksen perusteella 1 320 m Patalahdesta paalulta 1900 paalulle 520, johon on rakennettu pohjapato. Hankkeesta on toteuttamatta paaluväli (plv) 0 - 520 eli pohjapadon alapuolinen pienvenereitin osuus, mukaan lukien venesulku. Jämsän kaupunki on myös suorittanut kertaluonteisen kalataloudellisen korvauksen hankkeen aiheuttamista kalataloudellisista haitoista, joka sille oli Itä-Suomen ympäristölupaviraston 31.7.2007 päätöksessä nro 12/07/1 määrätty, toisin kun hakemuksessa on esitetty. Aluehallintovirasto katsoo, että työt on olennaisilta osin katsottava tehdyiksi eikä lupa siten ole rauennut.

Vanhan vesilain 2 luvun 12 §:n mukaisella rakennustyöllä tarkoitetaan lupapäätökseen sisältyvää, samaa tarkoitusta palvelevien töiden ja toimenpiteiden kokonaisuutta. Hankkeen tavoitteena on ollut pienvenereitti, joka mahdollistaa perämoottoriveneiden liikenteen Päijänteen ja Patalahden välillä. Rakennettavan pohjapadon on katsottu vaikuttavan Patalahden vedenkorkeuteen siten, että vedenpinnan tavoitetaso vastaa keskivirtaamatilannetta ja padon sekä sulkulaitteen johdosta vedenkorkeus pysyy nykyistä vakaampana. Lupa hankkeelle on myönnetty intressivertailun perusteella vanhan vesilain 2 luvun 6 §:n 2 momentin mukaisesti.

Asiakirjoista saadun selvityksen perusteella hankkeen hyödyt ja tarkoitus sen nykytilassa eivät toteudu kokonaisuudessaan siten kuin hanketta koskevassa lupapäätöksessä ja sitä koskevissa muutospäätöksissä on arvioitu. Toteutetut ruoppaus- ja kanavointitoimet ovat parantaneet mahdollisuuksia liikkua aiemmin lähes umpeenkasvaneella joella sekä tasanneet jonkin verran vedenkorkeuden vaihteluja. Rakennettu pohjapato ilman alkuperäisen tarkoituksen mukaista sulkurakennetta hankaloittaa asiassa saadun selvityksen perusteella veneellä liikkumista Päijänteen ja Patalahden välillä. Nykytilanne ei siten mahdollista sellaista pienveneyhteyttä Päijänteen ja Patalahden välillä, joka on ollut hankkeen tarkoitus ja jonka perusteella suostumukset hankkeelle on saatu sekä hankkeen toteuttamisen oikeudellisia edellytyksiä on aikanaan arvioitu. Tästä syystä tulee vaikutusalueen kiinteistönomistajia asian myöhemmissä käsittelyvaiheissa kuulla.

Aluehallintovirasto toteaa selvytyden vuoksi vielä seuraavaa. Vanhan vesilain (264/1961) 1 luvun 2 §:n 1 kohdan mukaan vesistönä tai sen osana ei pidetä ojaa, noroa ja sellaista vesiuomaa, jossa ei jatkuvasti virtaa vettä eikä runsasvetisimpänäkään aikana ole riittävästi vettä veneellä kulkua tai uiton toimittamista varten ja jota kalakaan ei voi sanottavassa määrässä kulkea. Vanhan vesilain 1 luvun 5 §:n mukaan virtaavan veden vesistöä pidetään jokena, jos siinä vuoden vähävetistä aikaa lukuun ottamatta voidaan kulkea soutamalla, mikäli koski tahi kari ei ole esteenä. Edelleen vanhan vesilain 1 luvun 12 §:n mukaan joessa on syvimmällä kohdalla valtaväylä veden vapaata juoksua, kulkemista, puutavaran uittoa ja kalan kulkua varten. Vanhan vesilain perusteella Patajokea ei voida pitää laissa tarkoitettuna jokena, jossa on valtaväylä. Myös vesilain (587/2011) 1 luvun 3 §:n perusteella Patajoki on valuma-alueen kokonsa (alle 100 km²) puolesta mukainen puro, jossa ei ole valtaväylää. Kysymyksessä ei ole myöskään vanhan vesilain 1 luvun 14 §:n mukainen vesistöissä oleva yleinen kulku- tai uittoväylä. Kyseessä ei siten ole hakemuksessa esitetyn mukainen väylän sulkeminen.

Hakemuksessa on viitattu myös hanketta koskevan päätöksen nro 51/00/01 lupamääräykseen 8. Lupamääräyksessä on todettu ennalta arvaamattomien edunmenetysten varalta, että mikäli päätöksessä tarkoitetuista toimenpiteistä aiheutuu vahingollinen seuraus, jota nyt ei ole edellytetty, voi edunmenetyksen kärsinyt tai yleisen edun vaatiessa asianomainen viranomainen saattaa asian vesilain 2 luvun 27 §:n 2 momentissa säädetyssä ajassa lupapäätöksen lainvoiman estämättä ympäristölupaviraston käsiteltäväksi siinä järjestyksessä kuin hakemusasioista on vesilaissa säädetty. Hallintopakkoasian yhteydessä ei voida kuitenkaan käsitellä korvausvaatimuksia. Vesilain mukaista

hallintopakkoa voidaan hakea lain 14 luvun 4 §:n mukaisesti toiminnan kieltämiseksi, rajoittamiseksi tai mahdollisen vahingon korjaamiseksi.

Lainkohdat	Vesilaki (587/2011) 14 luku 4 §, 19 luku 4 § 1 mom, 1 luku 3 § Vesilaki (264/1961) 1 luku 2 §, 3 §, 12 §, 14 §, 2 luku 12 §, 27 § 2 mom Uhkasakkolaki 6 §, 7 §, 8 §, 10 §
KÄSITTELYMAKSU	Maksutta
Perustelut	Maksua ei peritä haittaa kärsivän asianosaisen aloitteesta vireille pannun asian käsittelystä.
Lainkohta	Vesilaki 18 luku 12 § 1 momentti

PÄÄTÖKSEN TIEDOKSIANTO

Päätös (saantitodistuksella)

Antti Kivelä
Kalle Virtanen (Vanhaselän osakaskunnan puheenjohtaja)
Sami Rantanen (Patalahden Apaja osakaskunta)
Jämsän kaupunki

Päätös tiedoksi

Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus / Ympäristö ja luonnonvarat
Jämsän kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen
Suomen ympäristökeskus

MUUTOKSENHAKU

Päätökseen saa hakea muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta valittamalla.

Liite

Valitusosoitus

Asian on ratkaissut ympäristöneuvos Arto Paananen ja esitellyt ympäristö-
lakimies Katja Söderlund.

Asiakirja on hyväksytty sähköisesti. Merkintä sähköisestä hyväksymisestä
on asiakirjan viimeisellä sivulla.

Valitusviranomainen	Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviranomaisen päätökseen saa hakea valittamalla muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta . Asian käsittelystä perittävistä maksusta valitaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.
Valitusaika	Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista, jolloin valituksen on viimeistään oltava perillä Vaasan hallinto-oikeudessa. Tiedoksisaantipäivää ei oteta lukuun valitusaikaa laskettaessa. Mikäli valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu seuraavaan arkipäivään.
Valitusoikeus	Päätöksestä voivat valittaa ne, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun tai asuinympäristön viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, asianomaiset kunnat, alueelliset elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset ja muut asiassa yleistä etua valvovat viranomaiset.
Valituksen sisältö	Valituskirjelmässä, joka osoitetaan Vaasan hallinto-oikeudelle, on ilmoitettava - päätös, johon haetaan muutosta - valittajan nimi ja kotikunta - postiosoite ja puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa (mikäli yhteystiedot muuttuvat, on niistä ilmoitettava Vaasan hallinto-oikeudelle, PL 204, 65101 Vaasa, sähköposti vaasa.hao@oikeus.fi) - miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta - mitä muutoksia päätökseen vaaditaan tehtäväksi - perusteet, joilla muutosta vaaditaan - valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitus, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiolla tai sähköpostilla)
Valituksen liitteet	Valituskirjelmään on liitettävä - asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle - mahdollisen asiamiehen valtakirja tai toimitettaessa valitus sähköisesti selvitys asiamiehen toimivallasta
Valituksen toimittaminen Vaasan hallinto-oikeudelle	Valituskirjelmä liitteineen on toimitettava Vaasan hallinto-oikeudelle. Valituskirjelmän on oltava perillä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Valituskirjelmä liitteineen voidaan myös lähettää postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Sähköisesti toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointi-palvelussa osoitteessa https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet.
Vaasan hallinto-oikeuden yhteystiedot	käyntiosoite: Korsholmanpuistikko 43, 4. krs postiosoite: PL 204, 65101 Vaasa puhelin: 029 56 42611 telekopio: 029 56 42760 sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi aukioloaika: klo 8-16.15
Oikeudenkäyntimaksu	Vaasan hallinto-oikeudessa valituksen käsittelystä perittävä oikeudenkäyntimaksu on 260 euroa. Mikäli hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi, oikeudenkäyntimaksua ei peritä. Maksua ei myöskään peritä eräissä asiaryhmissä eikä myöskään mikäli asianosainen on muualla laissa vapautettu maksusta. Maksuvelvollinen on vireillepanija ja maksu on valituskirjelmäkohtainen.

Tämä asiakirja LSSAVI/10935/2018 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LSSAVI/10935/2018 har godkänts elektroniskt

Paananen Arto 13.11.2019 10:40

Söderlund Katja 13.11.2019 10:31